

Příloha k protokolu o SZZ č.

Jméno: **Bc. Zdeňka MOJHOVÁ**

Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích**

Pedagogická fakulta

Katedra slovanských jazyků a literatur

Oddělení českého jazyka a literatury

Obor: ČJn-OVan-SZn

Datum odevzdání posudku: **24. 1. 2022**

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Štěpán Balík, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Hypokoristické podoby jmen žáků v Trhových Svinech

V duchu názvu své kvalifikační práce hodlala Zdeňka Mojhová představit kompletní soubor rodných jmen a hypokoristik na vzorku studentů trhovosvinenského gymnázia. Mezi dobou zadání diplomové práce (2017) a její realizací (2020/2021) však bylo roku 2018 vydáno Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (tzv. GDPR), výrazně omezující veřejné nakládání s osobními daty jednotlivců. V důsledku komplikovaného sběru osobních dat – u každého jednotlivce by rodné jméno a příjmení muselo být vybráno odděleně, nebo dohromady se souhlasem rodičů – byla autorka nucena soustředit se pouze na jména domácká vycházející z rodných jmen. I přes tyto překážky lze nicméně konstatovat, že Zdeňka Mojhová představila sice dílčí, ale reprezentativní antroponomastickou sondu.

Ačkoliv autorčin odborný styl vykazuje dobrou úroveň, na některých místech textu se přece jen vyskytne slohově nepatřičný výraz (např. vágní pojem *romantická obměna* – s. 36; *mámina kamarádka z dětství* – s. 78) či výjimečně i překlep – např. *Ijla* místo *Ilja* na s. 36. Z formálních nedostatků je možné také uvést pominutí citace zdrojů při první zmínce na s. 8/9 v Úvodu. V následující kapitole Metodologie jsou však odborné práce již citovány náležitě (s. 10). Obecně je třeba uvést, že výklad je čtivý a struktura práce je přehledná, až na poněkud skrytou metodiku na začátku šesté kapitoly.

Po úvodu přechází diplomantka k metodologii a teoretické syntéze týkající se antroponym, resp. hypokoristik (zvláště na základě děl Knappové, Pastyřika a Šrámka). Mojhová v práci rovněž čerpá z hesel *Nového encyklopedického slovníku češtiny*, jež se týkají onomastiky (zde především z hesel Jany Pleskalové) aj.

Dále následuje praktická kapitola, v níž je sesbíraný materiál roztríděn a etymologicky a slootovně analyzován. Mojhová reflektuje frekvenci sebraných rodných jmen ve srovnání se současným stavem v ČR. Podle Knappové popisuje jejich původ a člení je podle výchozího, tedy primárního, nikoli zprostředkujícího jazyka. Jádrem a hlavní přínos této části spočívá především v prezentaci 213 mužských hypokoristik (v průměru 5 na studenta) a 303 ženských hypokoristik (v průměru 6 na studentku), z čehož v Závěru diplomantka – srovnávajíc svá data s výsledky DP Jany Motykové – vyvozuje větší počet domáckých jmen u žen jako obecný rys v ČR (s. 79). Obšírně se pak věnuje jejich slootovnému rozboru (s. 63–76), a to detailní analýze přípon, jejich podobě v závislosti na pragmatické funkci těchto hypokoristik (neutrální/pozitivní/negativní). Je však otázka, proč mluvit u nespisovných tvarů češtiny o kolísajícím **pravopise**. Nebylo by přichylnější mluvit o jejich grafické podobě?

V závěru diplomantka prokázala schopnost srovnat svá antroponomastická zjištění s výsledky jiných kvalifikačních prací. Navíc „doplnila“ heslo Ivany Bozděchové ohledně anglicismů v češtině, které bylo publikováno v NESČ, o příklady anglických hypokoristických přejímek. Autorka také zdařile poukázala na současný trend a generační rozdíly v neformálním pojmenovávání osob. Jak správně poznamenala, domácké podoby jmen převzaté z angličtiny používají zvláště vrstevníci, a nikoli rodiče apod. (s. 80). Mojhová se zde také zamýšlí nad nářeční specifičností hypokoristik, ale pro nedostatek přesvědčivých dat (otázka nářeční příznakovosti přípony *-al* / *-el* a *-ál* ve tvarech jmen *Vencal* / *Filipel* / *Francál* – s. 38 a 80) je nucena toto téma ponechat dalším zájemcům o podrobnější výzkum.

Za nejméně povedenou část považuji pasáže týkající se nářeční situace v Trhových Svinech v nepříliš přiléhavě pojmenované kapitole Trhové Sviny. (Nebylo by vhodnější např. Trhové Sviny – jazyková situace?) Autorka se, snažíc se přepracovat původní redundantní historický popis na jazykovědný, zde bohužel dopustila zjednodušení, ba i evidentních lapsů. Jihozápadočeská podskupina se nedělí na západní Chodsko a východní Doudlebsko, jak tvrdí Mojhová (s. 37). V případě doudlebské asimilace znělosti *třaroch*, *křočna* (s. 38) by mělo být zdůrazněno, že se jedná o asimilaci **progresivní**. V tom totiž spočívá její specifičnost! Z textu Josefa Johna autorka nekriticky převzala naivní jazykovědné tvrzení (s. 38): „Jazykové zvláštnosti se pochopitelně v průběhu staletí stírají a mizí, dochází k přejímání spisovného jazyka ze středních Čech, velký vliv má také škola, sdělovací prostředky a pohyb obyvatelstva.“ Mohla by diplomantka během obhajoby Johnův, a tedy i svůj omyl opravit? Co se týče samotného historického popisu, autorka si zjevně neuvědomila, že Rožmberkové jsou jedním z rozrodů Vítkovců (s. 37).

Práci i přes uvedené výtky a komplikace spjaté se sběrem materiálu považuji za velmi dobrou. Zdeňka Mojhová shromáždila cenný materiál, který dokumentuje současný stav hypokoristik tvořených z rodných jmen gymnaziální mládeže v Trhových Svinech.

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **velmi dobře**

Otázky k obhajobě:

- 1) V Závěru Zdeňka Mojhová tvrdí (s. 77): „Pod pojmem hypokoristikum se v podstatě skrývají veškeré užívané podoby rodného jména, které jsou každodenním komunikačním prostředkem v neoficiální, důvěrné, intimní komunikaci ve smyslu nenucené a familiární konverzace.“

Jaký je podle diplomantky – s ohledem na danou definici hypokoristika – tedy rozdíl mezi ním a tzv. přezdívkou?

- 2) Na s. 51 autorka konstatuje, že rodné jméno *Markéta* je „orientálního (patrně perského) původu“. Na s. 77 tuto tezi zařazením mezi kategorii „jiného a nejasného“ původu tuto interpretaci navíc potvrzuje, ale na další s. 78 píše o tom, že matčin výběr tohoto jména byl dán její znalostí latiny. Mohla by to autorka objasnit?

- 3) Nemýlí se autorka v otázce odvozování anglicismů tvořených příponou *-y*? Mojhová totiž tvrdí: „Konkrétním důkazem je užívání sufixu *-y* (např. *Victoria* → *Vicky*,

Viktorie → *Viky*), který se při tvorbě hypokoristik používá jak v angličtině, tak v češtině“ (s. 80). Šipkou zde diplomantka implikuje model odvozování z *Viktorie* na *Viky*, zjevně se však jedná o přímou přejímku *Vicky* → *Viky* s tím, že samozřejmě hypokoristický anglicismus tvoří výše popsany vztah se základním tvarem *Viktorie*. Odlišuje se v tomto ohledu odvozování/přejímání mužských domácích podob jmen jako například *Maty* a *Osky*? Mohla by se k tomu autorka během obhajoby vyjádřit?

.....
podpis vedoucího diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 24. ledna 2022

Stupeň klasifikace:	☐ výborně	☐ velmi dobře	☐ dobře	☐ nevyhověl
---------------------	----------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------	------------------------------------

*) Nehodící se škrtněte